

alperest feljogosítaná, hogy az ítéletben meghatározott időn (hosszabb teljesítési határidő volna megszabandó) belül a felperesi hányadnak az ítéletben megállapított értékének lefizetése mellett a felperesi hányadot magához válthassa, ha pedig ezt a meghatározott határidőn belül nem tette, úgy felperes jogosíttassék fel, hogy az alperes hányadának aránylagosan ugyanugy számított értékét lefizetve az alpresi illetőségét válthassa magához.

Ilyen gyakorlat inaugurálása annál előnyösebb lenne, mert egyik fél sem lenne annak kitéve, hogy az árverési verseny hiányában érteken alul kell megválnia tulajdoni illetőségétől, másfelől pedig akkor sem gördítene a tulajdonközösség megszüntetése elé különösebb nehézséget, ha a fél nem tudná vagy nem akarná az egész osztatlan objektumot megszerezni, mert az ítéletben megszabott hosszabb határidő alatt módjában lenne reá megfelelő vevőt is keresni.

Igy, vagy úgy, de a kérdés akut és sürgős megoldásra vár.

Dr. Doroghy Kálmán.

Visszkereseti igény még kiegyenlítettlen tartozás címén. Birói gyakorlatunk sűrűn veti fel azt a jelenséget, hogy a felperes, aki maga bizonyos kötelezettségben áll harmadik személyek irányában, az ezen kötelezettség teljesítéséhez szükséges összeg megtérítését igényli a maga alperesétől, akivel szemben valaminő jogcime áll fenn a megtérítés követelésére. Ha maga a felperes harmadikkal szemben fennálló kötelezettségét nem teljesítette, birói gyakorlatunk az ő megtérítés iránti igényét még olyankor is elutasítja, ha egyébként közte és az alperes között a megtérítés alapjául szolgáló jogviszonyt fennállónak látja. A birói gyakorlat lényegileg abból indul ki, hogy a felperes az őt terhelő tartozás kielégítése előtt keresettel nem léphet fel, mert ez a kereset időelőtti. A gyakorlatnak ez az iránya azonban sokszor kényelmetlenségekre visz. A felperes éppen azért lép fel keresettel, hogy az alperestől behajtandó összeggel a maga kötelezettségének eleget tudjon tenni. Az időelőttiségi kifogás e ponton függ össze a túkebőségi vélelem gondolatával, amelyről a Polgári Jog 1929. évi 7. számában más esetek kapcsán írtam. Nem lehet elzárkozni azon szükséglet elismerése elől, hogy a felperes joggal igényelheti a vele szemben kötelezettől az összeg kifizetését, azon célra, hogy ő a maga kötelezettségének eleget tudjon tenni. A felperes ezen érdekével szemben áll azonban az ő hitelezőjének jogos érdeke. Ez a hitelező ugyanis az esetre, ha a felperesnek az ő kötelezettjével szemben a perlés lehetőségét kötöttség nélkül elismernők, annak a veszélynek van ki-

téve, hogy a felperes — az ő adósa — saját kötelezettjétől behajtja ugyan a megfelelő összeget, ezt azonban nem az ő hitelezője kielégítésére fordítja, és a hitelező ilyenkor fedezet nélkül marad, minthogy a visszkeregeti kötelezett a kétszeri fizetés veszélye nélkül teljesíthet az ő hitelezőjének és nem tartozik figyelemmel lenni arra, hogy a tartozás összegével hitelezője is másnak tartozik.

A kir. Kuria P. II. 5841/1929. számú ítélete, amely kártérítési perben kelt, a felperesnek megítélte a gyógykezelési költségeket, noha felperes ennek az összegnek a kifizetését nem igazolta, illetve nem vitás tényállás volt, hogy a felperes ezen gyógykezelési költségekre csupán résztörlesztést teljesített. A Kuria álláspontját igen röviden azzal motiválja, hogy „az egész összeg a felperes terhe és ezért a hitelezőnek személyes kötelezettként felel”. A Kuria ezen állásfoglalásával megszüntette a fentebb részünkről méltánytalannak jelzett álláspontot és a felperes igényének jogosságát az őt terhelő tartozás kiegyenlítése előtt is elismerte. Ezzel az állásfoglalással azonban egyenesen aktuálissá válik a peresfelek jogviszonyán és magán a peren is kívülálló extraneusnak a felperes hitelezőjének az a veszélye, hogy felperes esetleg az alperestől behajtott követelést nem fogja az ő hitelezője követelésének kiegyenlítésére fordítani. Magánjogi szabályaink és bírói gyakorlatunk is általában megtorpan azon kérdések előtt, amikor egy jogviszonyban már több mint két személy érdeke találkozik. A Kuria a peren kívülálló harmadik személynek helyzetével és érdekével nem foglalkozik, holott a jogi szabályozás teljessége sokszor nem hunyhat szemet az elől, hogy a szembenálló két fél jogviszonya nem rendezhető el helyesen anélkül, hogy a harmadik érdekeltre is a jog figyelemmel ne legyen. Az itt adódó érdekhelyzet megoldását a jog nem háríthatja el magától azzal, hogy a jogi kapcsolatot személyi köre a két szembenálló peresféllel az ő számára lezáródik, és a harmadik e jogi kapcsolaton kívül áll, sőt az egyik peresfélnek (a visszkeregeti térítési kötelezettséggel terhelt adósnak) semminemű jogi kapcsolata a perenkívülálló hitelezővel nincs. Az élet egyre több olyan alakulatot vet fel, amelynél több a szokásos jogi kapcsolatok (szerződés, kártérítés, valamely pozitív tételes rendelkezés) által egybe nem fűzött személyek érdeksurlódásai futnak össze. Ha ezen most említett jelenségeknek nem is minden esete alkalmas arra, hogy a jog gondoskodása valamennyi érdekeltre kiterjedjen, de kétségtelen, hogy számos oly életjelenség akad, ahol a jogi érzet sugalma oltalmat és figyelembevételt követel a jogi kapcsolattal összefüző két személy körén túlra is.

A mai magánjogok már számos jogintézményt építettek ki, amelyeknél nem véletlen, hanem kényszerű tartalom a több érdekelt személy jogviszonyának egy keretben való elrendezése. Kezesség, engedmény, tartozásátvállalás, a kereskedelmi jog területén a fuvarozásban a címzett, a biztosítási jogban a kedvezményezett helyzete mutatják a példákat. Ezen példák ellenére magánjogi felfogásunkat még igen nagy mértékben kötve tartja ugyan az az atavisztikus felfogás, amely a római jognak kezdeti, sőt fejlettebb korszakában is, megtagadta a képviselőnek, illetve a harmadik személyek javára szóló szerződésnek létét, mert valahogy a logikai képtelenség erejével hatott a harmadik személynek a jogviszonyba való beállítása. A jogfejlődés lehetőségére, még egy egészen modern példát vonultatunk fel. A nagyvárosi bérház sok lakója egymással semminemű jogi kapcsolatban nem áll. A lakbérszabályrendeletek azt az érdeksurlódást, ami az egyházban lakók között, mondjuk a társlakók nyugalmanak megzavarása folytán keletkezik, a jogi kapocs hiányában azon a dadogó nyelven igyekeznek megoldani, hogy a sértett lakó a háztulajdonoshoz fordulhat és ettől kérhet a másik lakó ellen felmondást és ezt az igényt csak addig sanctionálja, hogy ha a háztulajdonos a felmondást nem eszközli, akkor a sértett lakónak van joga (?) a házból elköltözni. De ha a központi fűtéshez való hozzájárulási kötelezettséget szabályozó rendeletre gondolunk, látjuk, hogy a lakók „szervezetlen közössége“ legalább a közös fűtés tekintetében a még annyira laza jogi organizációt kap. *A két személyes magánjogi szemlélet válsága* ütközik ki e jelenségek közül, amire alkalomadtán vissza fogunk térni, bár a kérdés annyira alapvető centralis fontosságú, hogy egyenesen széles keretű teoretikus tisztázást igényelne. Az adott eset kapcsán utalni kívánnánk arra a gyakorlati megoldási lehetőségre, amely mindhárom érdekelt sérelme nélkül volna alkalmas ezt a jogi háromszöget elrendezni: felperesnek megadandó volna az a jog, hogy alperesnek az ő hitelezője kezéhez történendő fizetésre való marasztalását kérje. B. S.

A kir. Kuria jogegységi tanácsának 40., 41. és 42. számú polgári döntvénye. *A kir. Kuria jogegységi tanácsának 40. sz. polgári döntvénye* a rendelkező részben foglalt határozaton kívül, igen fontos s a gyakorlatban elhomályosult szabályokat rögzít le indokolásában. Az elvi élű döntés tudvalevőleg az, hogy a kereskedőségének és ipari vagy kereskedelmi vállalat tisztviselőjének szolgálati szerződésében *két évet el nem érő szolgálat esetében* sem lehet a felmondási időt az alkalmazott hát-